

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА ІІІ

Плани практичних занять
для аспірантів зі спеціальності 051 Економіка

Львів – 2018

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. **Алла Олексіївна Старостіна**,
д-р екон. наук, доц. **Катерина Василівна Романчук**.

Рекомендовано до друку

*кафедрою аналітичної економії та міжнародної економіки
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.05.2018 року)*

Відповідальний за випуск

д-р екон. наук, проф. **Степан Михайлович Панчишин**.

Крупка І. М.

Плани практичних занять з дисципліни “Міжнародна економіка ІІІ” для аспірантів зі спеціальності 051 Економіка / І. М. Крупка. – Львів: Малий видавничий центр економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, 2018. – 13 с.

© Крупка І. М., 2018

З М І С Т

Вступ.....	4
Тема 1. Міжнародна економіка у системі економічних наук.....	5
Тема 2. Теорії міжнародної торгівлі.....	6
Тема 3. Організація зовнішньоторгівельної діяльності та аналіз міжнародної торгівлі країни	7
Тема 4. Митні методи регулювання міжнародної торгівлі.....	8
Тема 5. Немитні методи регулювання міжнародної торгівлі	9
Тема 6. Міжнародне переміщення факторів виробництва	10
Тема 7. Платіжний баланс	11
Тема 8. Міжнародна економічна інтеграція	12

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародна економіка III» присвячена поглибленому вивченню принципів функціонування та структури світової економічної системи, критичному аналізу мотивів поведінки та механізмів ухвалення рішень суб'єктами міжнародних економічних відносин. Курс умовно складається із двох частин. Перша присвячена вивченню міжнародної економіки на мікрорівні, зокрема міжнародній торгівлі, міжнародному переміщенню капіталу, праці та технологій, а також особливостям їх державного регулювання. Друга частина курсу присвячена поглибленому вивченню та переосмисленню специфіки міжнародної економічної взаємодії на макрорівні, а саме міжнародним розрахункам та аналізу платіжного балансу країни, способам та механізмам його врівноваження, особливу увагу приділено показникам, умовам та критеріям оцінки ефективності міжнародної економічної співпраці, а також процесам міжнародної економічної інтеграції, регіоналізації та дезінтеграції й особливостям міжнародної співпраці у вирішенні глобальних проблем людства.

Мета курсу – формування поглиблених теоретичних знань та практичних навиків проведення системного аналізу економічних процесів на міжнародному рівні для визначення й розв'язання управлінських проблем у національній економіці спричинених інтеграцією у світове господарство.

Задля досягнення поставленої мети цілями дисципліни визначено оволодіння знаннями про:

- види зовнішньоекономічної політики, їх критичний аналіз та порівняння ефективності;
- інструменти державного регулювання міжнародних економічних відносин, їх переваги та недоліки;
- розподіл вигід на мікро- та макрорівні від міжнародної економічної взаємодії країн;
- еволюцію світового господарства та притаманні йому сьогодні риси;
- сучасні глобальні проблеми людства та підходи до їх вирішення.

Тема 1

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

- 1. Міжнародна економіка як об'єкт наукового дослідження:**
 - а) сутність і структура міжнародної економіки. Форми міжнародних економічних відносин;
 - б) суб'єкти міжнародної економіки. Критерії класифікації країн. Основні міжнародні економічні організації, форуми та інтеграційні й галузеві об'єднання держав. Група G 7, G 20 та E 7;
 - в) філософія міжнародної економіки. Автаркія. Протекціонізм та фритредерство;
 - г) методи пізнання та інструментарій дослідження міжнародної мікро- та макро- економіки.
- 2. Міжнародний поділ факторів виробництва:**
 - а) суть, чинники та види міжнародного поділу праці;
 - б) міжнародна спеціалізація та кооперування, їхні види і форми;
 - в) міжнародний поділ інших факторів виробництва. Економічна територія країни. Загальна спадщина людства;
 - г) проблеми участі України у міжнародному поділі факторів виробництва. Інтеграція України у міжнародну економіку.
- 3. Світовий ринок і світове господарство:**
 - а) становлення світового ринку і його характерні риси;
 - б) міжнародна торгівля. Переміщувані і непереміщувані товари;
 - в) рівновага на світовому та міжнародному ринках. Розподіл вигід та втрат між економічними суб'єктами;
 - г) виникнення світового господарства. Мобільність факторів виробництва.
- 4. Глобалізація та економічна безпека держави:**
 - а) сутність глобалізації, її причини, ознаки та сфери. Вашингтонський консенсус та антиглобалістський рух у світі;
 - б) глобалізація і міжнародна конкурентоспроможність. Види та методи конкурентної боротьби. Показники конкурентоспроможності держави;
 - в) поняття економічної безпеки країни та її вимірювання;
 - г) міжнародні економічні санкції. Торговий бойкот, ембарго, блокада.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Острроверха. К.: Знання, 2009. – С. 12–50.
2. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
3. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
4. *Krugman P.* International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / *Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz.* – In stock : Prentice Hall, – 2015. – 792 p.
5. *Pugel T.* International Economics, 16th Edition / *Thomas A. Pugel.* – Irwin : Mcgraw-Hill, – 2016. – 800 p.

Тема 2

ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

1. Класичні теорії міжнародної торгівлі:

- а) теорія міжнародної торгівлі меркантилістів. Критика меркантилізму: модель “ціни – золото – потоки” Д. Г'юма. Неомеркантилізм;
- б) теорія абсолютної переваги А. Сміта;
- в) теорія порівняльної переваги Д. Рікардо;
- г) критика класичних теорій. Теорія розміру країни.

2. Полеміка щодо неокласичних теорій та їх значення в міжнародній торгівлі:

- а) теорія співвідношення факторів виробництва Гекшера–Оліна;
- б) перевірка теорії Гекшера–Оліна. Парадокс Леонтьєва та його пояснення;
- в) теорія вирівнювання цін на фактори виробництва. Теорема Столпера–Семуельсона;
- г) модель специфічних факторів виробництва Рікардо–Віннера.

3. Дискусія відносно альтернативних теорій міжнародної торгівлі:

- а) теорія технологічного розриву М. Познера. Теорія життєвого циклу товару Р. Вернона;
- б) Причини міжнародної внутрішньогалузевої торгівлі. Теорії С. Ліндера та Г. Грубеля;
- в) теорія конкурентних переваг М. Портера;
- г) міжнародна торгівля за недосконалої конкуренції. Теорія ефекту масштабу та теорія міжнародної асиметрії.

4. Міжнародна торгівля та економічне зростання:

- а) економічне зростання, його чинники та види. Експортоорієнтоване та імпортозаміщувальне зростання;
- б) вплив зміни обсягів виробництва і споживання на зовнішню торгівлю;
- в) крива торгівельної пропозиції (оферта) та умови торгівлі країни;
- г) економічне зростання у малій і великій країні та міжнародна торгівля. Теореми Рибчинського та Бхагваті.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островецького. К.: Знання, 2009. – С. 12–50.
2. Карбау Р. Міжнародна економіка. – Суми: Козацький Вал, 2004. – 652 с.
3. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
4. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтківської / Г. Е. Гронтківська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
5. *Krugman P. International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz.* – Instock : Prentice Hall,– 2015. – 792 p.

Тема 3

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬО- ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ КРАЇНИ

1. Організація зовнішньоторговельних операцій:

- а) сутність, види та характерні риси зовнішньоторговельних операцій;
- б) систематизація зовнішньоторговельної документації;
- в) процес організації зовнішньоторговельних угод;
- г) види та зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу. Incoterms.

2. Міжнародна торгівля товарами:

- а) суть і структура міжнародної торгівлі товарами;
- б) сучасний стан і тенденції розвитку міжнародної торгівлі товарами;
- в) інструменти аналізу міжнародної торгівлі.

3. Особливості міжнародної торгівлі послугами:

- а) суть та класифікація послуг. Міжнародна торгівля послугами;
- б) міжнародні транспортні послуги. Вплив транспортних витрат на міжнародну торгівлю;
- в) державне та багатостороннє регулювання міжнародної торгівлі послугами.

Література

1. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
2. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
3. Румянцев А. П. Міжнародна торгівля: Навчальний посібник. / Румянцев А. П., Башинська А. І., Корнілова І. М., Коваленко Ю. В. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
4. *Krugman P. International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz. – In stock : Prentice Hall,– 2015. – 792 p.*

Тема 4

МИТНІ МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

1. Види, знаряддя та полеміка щодо зовнішньоторгівельної політики:

- а) роль держави в міжнародній торгівлі. Види протекціонізму;
- б) інструменти зовнішньоторгівельної політики;
- в) характер торгової політики.

2. Мито, його функції і види:

- а) мито і його функції;
- б) види мита та обчислення митної ставки;
- в) рівень митного захисту. Ефективна ставка мита. Митна ескалація. Критерії оптимізації митних ставок.

3. Економічні наслідки запровадження мита:

- а) економічні наслідки запровадження ввізного мита для малої та великої відкритої економіки. Парадокс Метцлера;
- б) економічні наслідки запровадження вивізного мита;
- в) митна квота та наслідки її запровадження;
- г) аргументи на користь та проти політики протекціонізму.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островецького. К.: Знання, 2009. – С. 12–50.
2. Карбау Р. Міжнародна економіка. – Суми: Козацький Вал, 2004. – 652 с.
3. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
4. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
5. *Krugman P. International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz.* – Instock : Prentice Hall,– 2015. – 792 p.
6. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
7. Митний кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
8. Правила *Incoterms-2010*. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988_007/page2.

Тема 5

НЕМИТНІ МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

1. Кількісні обмеження в міжнародній торгівлі:

- а) квотування. Економічні наслідки запровадження квоти;
- б) ліцензування зовнішньоекономічної діяльності;
- в) “добровільне” обмеження експорту та наслідки його запровадження.

2. Приховані методи регулювання торгово-економічної політики:

- а) інструменти прихованого протекціонізму. Технічні бар'єри та їхні види;
- б) політика державних закупівель;
- в) внутрішні податки та збори;
- г) вимога про вміст місцевих компонентів.

3. Фінансові інструменти зовнішньоторгової політики:

- а) субсидії та їх види;
- б) експортні кредити як інструмент зовнішньоторгової політики;
- в) демпінг у міжнародній торгівлі. Антидемпінгове регулювання.

4. Неекономічні методи регулювання міжнародної торгівлі:

- а) торговельні договори та принципи міжнародного права;
- б) правові режими у міжнародній торгівлі;
- в) економічні інститути, що регулюють міжнародну торговельну політику.
ГАТТ/СОТ та їхній вплив на розвиток міжнародної торгівлі;
- г) економічні санкції як інструмент зовнішньоторгової політики.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Острроверха. К.: Знання, 2009. – С. 12–50.
2. Карбау Р. Міжнародна економіка. – Суми: Козацький Вал, 2004. – 652 с.
3. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
4. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
5. *Krugman P. International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz.* – Instock : Prentice Hall,– 2015. – 792 p.

Тема 6

Міжнародне переміщення факторів виробництва

- 1. Міжнародне переміщення капіталу: закономірності, тенденції та актуальні питання державного регулювання:**
 - а) теоретичні основи дослідження міжнародного переміщення капіталу;
 - б) пряме іноземне інвестування ТНК та міжнародне виробництво;
 - в) поняття та структура світового ринку капіталу. Міжнародний фондовий ринок. Світовий ринок фінансових послуг.
 - г) державне регулювання міжнародного переміщення капіталу. Економічна допомога і проблеми зовнішньої заборгованості.
- 2. Міжнародна міграція робочої сили: соціально-економічні наслідки:**
 - а) теоретичні основи міжнародної трудової міграції;
 - б) вплив міжнародної трудової міграції на економіку;
 - в) національне і міждержавне регулювання міграції.
- 3. Міжнародні науково-технічні відносини: економічні та правові аспекти:**
 - а) методологічні основи міжнародного обміну технологією;
 - б) правова захищеність як умова ефективної комерційної реалізації технології;
 - в) механізми міжнародного передання технології
 - г) міжнародне технічне сприяння та державне і міжнародне регулювання передання технології.

Література

1. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
2. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
3. *Krugman P.* International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / *Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz.* – Instock : Prentice Hall, – 2015. – 792 p.

Тема 7

ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

1. Сутність ПБ, джерела інформації та принципи складання:

Поняття платіжного балансу і його структура:

- а) сутність платіжного балансу та його економічний зміст;
- б) джерела інформації для складання платіжного балансу.;
- в) принципи складання платіжного балансу. Система подвійного запису.

2. Структура та взаємозв'язок рахунків ПБ. Резервні активи:

- а) рахунок поточних операцій. Рахунок капіталу. Фінансовий рахунок;
- б) класифікація інституційних одиниць та статей за КПБ-6. Методологічні підходи до формування статей платіжного балансу;
- в) система національного рахівництва. Взаємозв'язки реального, грошового і бюджетного сектора з зовнішньоекономічним;
- г) резервні активи.

3. Чинники, що впливають на рівновагу ПБ. Теорії та методи зрівноваження ПБ:

- а) чинники, що впливають на стан платіжного балансу. Теорії платіжного балансу;
- б) оцінка позиції платіжного балансу. Врівноваження платіжного балансу. Критерії достатності резервних активів;
- в) виняткове фінансування. Позики МВФ. Міжнародна інвестиційна позиція країни.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. К.: Знання, 2009. – С. 12–50.
2. Карбау Р. Міжнародна економіка. – Суми: Козацький Вал, 2004. – 652 с.
3. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
4. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
5. *Krugman P. International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz.* – Instock : Prentice Hall,– 2015. – 792 p.

Тема 8

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

- 1. Становлення інтеграційних процесів у світовій економіці:**
 - а) сутність, передумови та цілі міжнародної економічної інтеграції;
 - б) теоретичні концепції міжнародної інтеграції;
 - в) етапи формування та типи інтеграційних об'єднань.

- 2. Економічні ефекти регіональної інтеграції:**
 - а) статичні ефекти міжнародної економічної інтеграції. Теорія «другого кращого»;
 - б) динамічні ефекти міжнародної економічної інтеграції;
 - в) підходи та методики вимірювання ефектів міжнародної економічної інтеграції. Чинники, які впливають на величину ефектів міжнародної економічної інтеграції.

- 3. Європейська економічна інтеграція: філософія, еволюція та формування сучасної парадигми:**
 - а) етапи формування Європейського Союзу;
 - б) наднаціональні політичні органи, принципи управління та механізми ухвалення рішень в ЄС;
 - в) спільні економічні та фінансові інститути;
 - г) спільна економічна політика ЄС та її галузеві особливості;
 - д) зовнішня політика ЄС та міжнародні економічні відносини з третіми країнами;
 - е) передумови та розвиток євроінтеграції України.

Література

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка. – Кн. 1 / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. К.: Знання, 2009. – С. 12–50.
2. Карбау Р. Міжнародна економіка. – Суми: Козацький Вал, 2004. – 652 с.
3. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – К.: ЦУЛ, 2009. – 560 с.
4. Міжнародна економіка [текст] : навч. посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 384 с.
5. *Krugman P. International Economics: Theory and Policy, 10th Edition / Paul R. Krugman, Maurice Obstfeld, Marc Melitz. – Instock : Prentice Hall, – 2015. – 792 p.*

Навчальне видання

КРУПКА ІГОР МИХАЙЛОВИЧ

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА ІІ

Плани практичних занять
для аспірантів зі спеціальності 051 Економіка

Підписано до друку 12.06.2018. Формат 60×84/16. Папір офсет. № 1.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсет. Умов. друк. арк. 0,45.
Наклад 30. Зам. № 35.

Малий видавничий центр економічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18.